

Зімакова Лілія Василівна

Полтавський національний університет імені В. Г. Короленка
(м. Полтава, Україна)

Карапузова Ірина Валеріївна

Полтавський національний університет імені В. Г. Короленка
(м. Полтава, Україна)

Ковалевська Наталія Володимирівна

Полтавський національний університет імені В. Г. Короленка
(м. Полтава, Україна)

**ПРОЄКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ У ЗАКЛАДІ
ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ:
ПЕРЕВАГИ ТА ШЛЯХИ РЕАЛІЗАЦІЇ
В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

Проблема, її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Сучасна дошкільна освіта спрямована на формування активної, креативної та самостійної особистості, здатної до розв'язання різноманітних проблем у реальному житті. Одним з ефективних методів розвитку таких навичок є проєктна діяльність, що передбачає інтеграцію знань, розвиток самостійності та творчості дітей. В умовах воєнного стану в ЗДО проєктний метод набуває особливої актуальності.

Короткий огляд публікацій. Метод проєктів уперше був запропонований американським педагогом Джоном Дьюї та його послідовником Вільямом Кілпатріком. В Україні ця методика активно розвивається завдяки працям А. Богуш, Н. Гавриш, К. Крутій, Т. Поніманської, які наголошують на важливості інтеграції проєктної діяльності в освітній процес ЗДО. Однак, всупереч численним дослідженням, все ще залишається проблема практичного впровадження проєктного методу у ЗДО з огляду на сучасні виклики.

Метою є аналіз переваг проєктної діяльності у дошкільній освіті та визначення ефективних шляхів її реалізації в умовах воєнного стану.

Завдання: розглянути ключові особливості проєктної діяльності у ЗДО; визначити основні переваги методу проєктів для розвитку дошкільників; визначити виклики організації проєктної діяльності в умовах воєнного стану; запропонувати практичні рекомендації щодо ефективного впровадження проєктного методу.

Виклад основного матеріалу. Проєктна діяльність у ЗДО передбачає спільну активну роботу дітей, вихователів, працівників освітньої установи,

громадських діячів та батьків у створенні певного продукту або розв'язанні проблемної ситуації. Основними видами проєктів у дошкільному віці є: дослідницькі (вивчення природних явищ, аналіз екологічних проблем); творчі (створення аплікацій, книжок, інсценізація казок); пізнавальні (проєкти, що спрямовані на розширення знань дітей про світ); соціальні (участь у благодійних акціях, екологічних ініціативах).

Застосування методу проєктів у дошкільній освіті має низку переваг: по-перше, стимулюється розвиток пізнавальної активності – діти отримують новий досвід через самостійне дослідження; по-друге, активно відбувається соціалізація дітей, формуються комунікативні навички, оскільки спільна діяльність сприяє вмінню працювати в команді, планувати та узгоджувати дії в спілкуванні; по-третє, організовуються різні види діяльності – проєктна діяльність об'єднує гру, малювання, конструювання, музику тощо; по-четверте, посилюється мотивація до навчання – діти краще засвоюють інформацію, коли можуть самостійно брати участь у її пошуку; по-п'яте, розвиваються самостійність і відповідальність – діти вчаться приймати рішення і бачити наслідки своїх дій.

Для успішного впровадження проєктної діяльності необхідна поетапність. Розглянемо елементарний етапний кейс проєктної діяльності у ЗДО:

I етап. Планування проєкту: вибір теми, цікавої для дітей; постановка основної проблеми; визначення очікуваних результатів.

II етап. Організація роботи: формування мікрогруп (за інтересами дітей); розподіл завдань між дітьми та педагогами; використання інтерактивних (бесіди, моделювання ситуацій) та інтегрованих (концептуальна карта, дерево цілей) методів.

III етап. Виконання проєкту: спостереження та експериментальна діяльність; малювання, створення поробок, проведення театралізованих вистав; виготовлення лепбуку, інтелектуальної карти, книжки-малютки; підготовка презентації результатів.

IV етап. Презентація та рефлексія: демонстрація результатів (оформлення виставки, відеозвіт, казкова вистава тощо); аналіз досягнень, обговорення з дітьми, педагогами та батьками.

На основі аналізу науково-педагогічної літератури щодо проєктної діяльності у ЗДО та реалій життєдіяльності українських педагогів та дітей, можна виокремити такі виклики її організації в умовах воєнного стану:

– психологічний стан дітей та педагогів: діти можуть переживати стрес, тривожність, страхи, що впливають на їхню здатність до навчання та

активної участі в проєктній діяльності; педагоги також зазнають емоційного вигорання через постійний психологічний тиск;

- обмеженість ресурсів: недостатнє матеріально-технічне забезпечення, зруйнована або пошкоджена інфраструктура ЗДО; відсутність доступу до необхідних навчальних матеріалів та інтерактивних технологій, коли діти перебувають в укриттях під час повітряної тривоги;

- проблеми з безпекою: постійні загрози обстрілів, необхідність адаптації освітнього процесу до умов укриттів; вимушені евакуації дітей та педагогів, що порушують сталі освітні процеси;

- дефіцит кадрів: виїзд кваліфікованих педагогів за кордон або до безпечніших регіонів; підвищене навантаження на тих педагогів, які залишаються працювати;

- зміни у складі дитячих колективів: вимушена міграція призводить до нестабільності в групах: постійний прихід і відхід дітей, необхідність інтегрувати дітей-переселенців; різний рівень підготовки дітей, що ускладнює організацію спільних проєктів;

- комунікаційні труднощі: обмежений контакт з батьками, які можуть перебувати в інших регіонах чи країнах; неможливість ефективної співпраці між педагогами через розподіленість колективів між ЗДО;

- адаптація проєктної діяльності до онлайн-формату: в умовах дистанційної освіти (або змішаного навчання) складно організовувати спільні творчі та дослідницькі проєкти; дошкільнятам важко працювати у віртуальному середовищі без постійної підтримки дорослих.

Визначимо можливі шляхи подолання викликів:

- використання ігрових та арт-терапевтичних методів для зниження рівня стресу у дітей;

- пошук альтернативних способів реалізації проєктної діяльності (наприклад, проєкти малими групами, використання підручних матеріалів);

- розробка проєктів, спрямованих на адаптацію дітей до нових умов життя (соціальні, екологічні ініціативи) – тіньовий театр у бомбосховищі, вирощування цибулі, розсади овочів у бомбосховищі;

- активне залучення батьків та волонтерських організацій для підтримки навчального процесу;

- використання цифрових інструментів для координації та комунікації між учасниками освітнього процесу.

Проєктна діяльність дошкільників в укритті має бути цікавою, безпечною та такою, що підтримує емоційний стан дітей. Вона може включати творчі, пізнавальні та рухові активності.

У результаті діти почуваються більш впевнено та спокійно в укритті; спільна діяльність допомагає їм підтримувати зв'язок одне з одним та з дорослими; простір стає більш затишним та комфортним. Такий підхід дозволяє не лише організувати цікаве дозвілля, а й підтримати психологічний стан дошкільників під час перебування в укритті. Врахування цих викликів і їхнє подолання допоможе забезпечити ефективну проєктну діяльність у ЗДО навіть у складних умовах воєнного стану.

Висновки, перспективи. У закладах дошкільної освіти під час воєнного стану проєктна діяльність залишається ефективним методом навчання, що сприяє всебічному розвитку дітей та допомагає їм адаптуватися до складних умов. Вона поєднує дослідження, творчість і інтерактивні технології, розвиваючи у малюків навички співпраці, самостійності та відповідальності. В умовах безпеки та психологічного комфорту важливо враховувати вікові особливості дітей, використовувати доступні та цікаві форми організації діяльності, а також активно залучати вихователів, батьків і дошкільників, створюючи для них підтримувальне освітнє середовище навіть в укриттях.

Література

1. Базовий компонент дошкільної освіти. 2021. URL: <https://surl.li/ajouyt>
2. Богуш А. М. Проєктно-мовленнєва діяльність вихователки-методиста закладу дошкільної освіти: категоріальний апарат дослідження. *Науковий вісник ПНПУ імені К. Д. Ушинського*. Випуск 1 (134). Одеса, 2021. С. 7–15.
3. Козак Л. В. Проєктна діяльність у закладах дошкільної освіти: навчально-методичний посібник. Київ: ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2022. 176 с.